

שאינה בת זוגו⁽⁹⁾.

אמר רבי שמואל בר נחמן: לכל דבר יש תמורה, ותחליף חוץ מאשת נעורים. כמו שנאמר: "ואשת נעורים כי תמאס". פירוש: הנביא ישעיה ממשיל את עם ישראל לאשת נעורים שאינה נמאסת בעיני בעלה, ואף אם כועס עליה לא יתמיד המיאוס, ויחזירה, כן "אמר אלהיך, ברגע קטון עצבתיך וברחמים גדולים אקבצך" הרי שאין תמורה לאשת נעורים.

מספרת הגמרא: מתני לה [צ"ל ליה] שנה לו רב יהודה לרב יצחק בריה בנו: אין אדם מוציא קורת רוח אלא מאשתו הראשונה. כמו שנאמר: "יהי מקורך ברוך ושמה מאשת נעוריך"

כב-ב

אמר לו רב יצחק לאביו: כגון מאן, כמו מי? אמר לו רב יהודה לבנו: כגון אמך שהיתה אשת נעורי, ומצאתי בה קורת רוח.

ומקשה הגמרא: איני! הלא אינו כן, והא והלא בפעם אחרת מקרי ליה קרא לפניו רב יהודה לרב יצחק בריה פסוק זה: "ומוציא אני מר ממות את האשה אשר היא מצודים וחרמים". ואמר ליה רב יצחק לאביו: כגון מאן כמו מי, כלומר מי היא האשה הדומה למצודים וחרמים, והיא מרה ממות. ואמר ליה רב יהודה לבנו: כגון אמך?!

מתרצת הגמרא: אכן, הכל אמת. מיתקף תקיפא, היא היתה אשה תקיפה, אבל עיבורא מעברא במלה, היתה נוחה

במסכת סוטה מסופר, שריש לקיש פתח דרשתו בפרשת סוטה: אין מזווגין לו לאדם אשה אלא לפי מעשיו, שנאמר: "כי לא ינוח שבט הרשע על גורל הצדיקים".

ועל זה אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן: קשה לפני המקום לזווגם, אותם שהם לפי מעשיהם כמו קריעת ים סוף, שנשתנו סדרי בראשית.

ודרשתו היא: שנאמר: "אלהים מושיב יחידים ביתה מוציא אסירים בכושרות". ודרשינן: הקב"ה מושיב להם לאיש ואשה יחידים — בית, דהיינו שמזווגם יחד, (אל תקרי מוציא אסירים אלא: כמוציא אסירים. כלומר, כמו שהוציא את בני ישראל ממצרים. אל תקרי בכושרות, אלא: בכי ושירות בכי למצריים ושירה לבני ישראל ששרו על הים) הרי ששווה זיווגו של אדם לקריעת ים סוף.

ומקשה הגמרא: איני?! האם כך הוא הדבר, שזיווגו של אדם הוא לפי מעשיו?! אם הם צדיקים או רשעים, והא והרי אמר רב יהודה אמר רב: ארבעים יום קודם יצירת הולד — בת קול יוצאת פירוש: גזירה מן השמים ואומרת: בת פלוני לפלוני, והרי קודם יצירת הולד לא נודע מי יהיה צדיק או רשע, דהכל בידי שמים חוץ מיראת שמים. וקשה, ששני המאמרים סותרים זה את זה?

ומתרצת הגמרא: לא קשיא, הא שאמר רב שמכריזין בשמים לפי המזל, הוא בזווג ראשון, והא שאמר רבי יוחנן שמזווגין לפי המעשים, הוא בזווג שני, וקשה לזווגן לפי

9. כתב ה"תורת חיים" שלפי מסקנת הגמרא שמאמר רבי יוחנן הוא בזווג שני, מבואר היטב